

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZALLÁS:

Belső farkasutca 78. sz. alatt gr. BÄNFFI ház emeletében.

Még jelen a lap hetenkint háromszor a. m. kedden, csütörtökön és szombaton dében. A ra évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetés ár: négyhasábas sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 10 kr. helyegdíj. Előzetes s hirdetés a kiadó-hivatálnál kezelteik. A sorszáma címek sora után 10 kr. előleges beküldése mellett a szerkesztőséghez címzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Közlöny, augusztus 4.

(D) Míg az ős alkotmányosság kedvezményei által Erdély nemzetévé alakult szászok grófja, általunk közelebről taglalt elméletében, szakított a törvény, a jog és történelem multjával, legalább is a magyarokra és székelyekre vonatkozólag, sőt, tulmenve ezen is alkotó buzgalmában, azon alapszabályokon is tetemes tullevést hozott létre, a mely szabályok a mostan létező országgyűlés egyedüli törvényezik: addig más oldalról, honnan — engedelemmel legyen mondva — ilyesmit éppen nem vártunk, oly programot látunk felállítva, a melynek elmélete jobb részét mi is aláírjuk.

Míg a régi alkotmányosság javalmait élvezett szász nép vezére tabula rasát lát: addig alkotmányunk új elemének, a románnak vezetője Saguna püspök július 27-i irányzó-noklatában kimondja, hogy ők nem akarnak tabula rasára építeni s feladatuk a haza régi alkotmányát feleleveníteni, megújítani és bővíteni.

Ha hinnünk lehetne, hogy az érdemes püspök ur, ki ama nagy és minden legitím érzetű ember előtt méltányolt mondatot program gyánant terjeszté az országgyűlés elé, kinek egy karintéséről függ a többség helyeslése; ha hinnünk lehetne, hogy az ország politikai jogainak alapos ismerete mellett vas következéssel fog haladni minden egyes kérdésnél e program alapszámjének védelmében: úgy kérdésen kívül elfeledhetnénk sok mindent, s elhinnők, hogy félreismertük eddigi céljait, és oly uton látnók őt s híveit, kikkel nemcsak a bizonyonyal összetalálkozunk, s baráti kezét nyújthatnánk.

Nekünk sem volt soha más célunk, mint a haza régi alkotmányát feleleveníteni, megújítani és bővíteni; de e cél magában foglalja azon álláspontot, melyet éppen e miatt nemzetünknek kelle vennie.

Valamely alkotmány jövő virulatának garántiája multjában van, melyen gyökerezik, az évezredek tapasztalataiban, s biztosítéka azon földrészekben van, miket évszázadok kötései s kölcsönös esküi közt hordottak az ország polgárainak és uralkodóinak nemzedékei.

E gyökérből kinőtt ágakat lehet hajlítani, lehet idomítani, lehet nevelni úgy, hogy többre vessenek lehenyítő árnyakat; de ha gyökérből tépjük ki, el kell annak hervadnia.

Megnöhet ugyan egy újabb esemete a esemete talán terebélyes s szebb fává, mint a régi volt; de el is pusztíthatja a dér, vagy egy vihar kifordíthatja, míg a régi, a mely annyi vihart kiállott, a jövőre nézve is több biztonságot ígér.

A természet nyelve sokszor beszél a népekhez, s vannak időpontok, midőn egy két hónap évtizedek sorsát dönti el. Részünk-ről rettegve tennők kezeinket azon reformok felalkotásához, melyeket nem a multk alapjaira rakhatnánk; mert sokszor, midőn a létező falakra is építünk, ha a kitoldás nincs összhangzásba hozva a régi falzattal, nemcsak maga hullhat le könnyen, de az egész épület maga után sodorhatja.

Belejöttünk a képes eszmékbe, mert böles Salamoukint most csak titkór és talány által láthatunk; ha világosan kell szólnunk, világos a szentírás, a mely azt mondja, mikép nem az jut el a menyországba, a ki beszél, hanem az, a ki cselekszi a jót.

Annyit azonban megjegyzünk püspök ur igen jeles programjára, hogy nehéz a házat a szomszéd házáról felépíteni; de ha háznak falaihoz kapcsolunk az állásokat, úgy biztos pontokat foglaltunk el arra nézve, hogy za-

varatlanul építhessünk tovább, s tetszésünk szerint javítsuk és szépítsük ős épületünket.

Saguna ur programját, hogy ős alkotmányunkat elevenítsük és újítsuk, kérdésen kívül minden magyar elfogadja; de meg van egyszersmind győződve, hogy ezt csak azon alkotmány ős épületének falairól tehetjük; állás kell oda és nem létra, melyet más kezek tartanak, s akár melyik perczben kivonhatnák alólunk; — csak így lehet biztosan tovább építeni és újítani.

Azokban, a ki valamely programot kimond, tisztában kell lennie a helylyel és térrel, hol vállalatához fogott, s ahoz képest tenni ígérését. A püspök ur sokszor fordult meg az udvarnál és döntő körökben, s így magát a politikai helyzet körül eléggé tájékozhatta; másrésztől elég eszet tesztünk fel nála, mikép tudta azt, hogy kimondott programja mit jelent, és a következetesség minő kötelességeit szabja rá.

Meglátjuk tehát, hogyan lesz képes az elfogadott terezen ezen mindnyájunk által helyeseltetű program szerint cselekedhetni?

Kérdésen kívül, ha programját, úgy a mint azt józan értelemmel s helyes következetességgel magyarázni lehet, tetleg érvényesítheti, úgy nagyobb szolgálatot tenne hazájának, mint a mennyt akárki a miénk közlül várni képes lehetett volna ő multgától.

Orosz válasz Angolországhoz.

Az angol parlamentben jul. 20-án Russel l. által előterjesztett orosz választ Goreak f. h. Brunnow báróhoz, a londoni orosz követ-hez intézte.

A sürgöny szövege következő:

Sz. Pétervár, jul. 1/13.

Baró ur! Napier lord utasított, hogy brit ő felsége főállamtikárának mellékelte sürgönyét előttem fölolvassa s másolatát nálam hagyja. Örömmel vesszük észre, hogy Russel lord veünk együtt állatta a bécsi szerződés 1-8 pontjának értelme fölötti vita meddő voltát s azon tereze viszi a kérdést, mely több alkalmat nyújt a megoldásra. Mielőtt e terezen álláspontunkat elfoglalnók, czélserűnek tartjuk kölcsönös állásunkat kellő világosságra hozni. A cs. udvar elyben elismeri, hogy minden, valamely szerződést aláírt hatalom minden az értelemnek nézpontja szerinti magyarázatára, fölteve, hogy a magyarázat azon értelem határában belül maradt, melyet a szó szerinti szöveg megenged. Ez elv alapján a cs. kormány a nyolcz hatalom egyikétől sem tagadja meg a jogot, melyek az 1815-i bécsi tárgyalásokban részt vettek. A apasztalat azonban úgy mutatja, hogy e jog gyakorlata nem czélravezető. Az 1831-ben tett tapasztalatoknak nem volt egyéb eredményök, mint hogy a véleménykülönbségekről tettek tanúságot. A jog azonban főnáll. Annnyira terjed, amennyire a főkijelelt határok nyulnak, szélesebb kört nem igényelhet, ha csak a legközvetenebbül érintett fél megegyezését nem adja hozzá. A es. udvartól függött, akar-e a lengyelországi események folytán irányában tapasztalt eljárást illetőleg, ez elv szigorú alkalmazásához ragaszkodni. Ha az aprilisi követelések folytán melyekben bocsátkozott az ügybe, ennek oka ama készségében rejlett, hogy békképen szemlemben működjék s oly felszólításra, mely hasonlított volt, kellőleg megeléjlen. Más k ok az, hogy ő felségének lengyel alattvalóira vonatkozó kívánatai nem olyanok, hogy azok elitkolni kívánók. E pontot kegyelmességgel lehető világossággal kiemelt, midőn a brit felség főállamtikárát értesíté, hogy a cs. udvar kész eszméserébe bocsátkozni az 1815-i szerződések alapján és határait közt. Szorosan ragaszkodunk e nyilatkozathoz, mai sürgönyöm be fogja bizonyítani, hogy ugyanazon irányt követjük. Midőn így az általunk Angolországhoz intézett felszólítás tulajdonképen, s egyedül jellemét kijeleltük, bátorságot vesszünk magunknak Russel lord példája után azon megjegyzéseket, melyeket ő kegyelmességgel tudatunk, némely magyarázatokkal előzni meg.

A brit felség főállamtikára azt mondja,

hogy a kormány biztos alapja mindig a bizalom, melyet a kormányzottaiban költ, s a törvény hatalma az ő kényelemei fölött legyen alapja a rendnek és állandóságnak. E tételeket aláírjuk. Csak azt kívánjuk emlékeztetbe hozni, hogy elengedhetlen szükséglet a tekintély tiszteltetése. A bizalom, melyet a kormány a kormányzottaiban költ, nem csak szándokainak jeleségében rejlik, hanem azon közmeggyőződésben is, hogy van hatalma akaratának érvényesítésére is. Ha Russel lord azt állítja, hogy részletes zavargások, titkos összeesküvések s a kosmopolita külföldiek behatása meg nem ingathatnak oly kormányt, mely bizalommal s a törvény tiszteltetén alapszik, meg fogja mégis engedni, hogy sem bizalom sem törvényszerű eljárás nem lehetséges, ha a kormány a lakosság egy töredékét följosztaná, hogy máshol keresse jólétét fegyveres lázadás által, melyet ellenséges és idegen pártok szítnak s mely külsugallat nélkül czélhoz nem vezethet.

Russel lord hat pontot terjeszt elénk melyeket alkalmasnak tart arra, hogy Lengyelország kibékítessék. Ennél a brit államtikár részben az apr. 14-én irt jegyzékembe foglalt nézeteket fogadta el. Ez eszméseré s a kifejezések alakja ellen nincs kifogásunk. Ama sürgönyben felséges urunknak a gyakorlati eljárásra vonatkozó elveit, valamint a további engedményekre vonatkozó szándokait, ha idejök elérkezik, világosan előadtam. Ezeknek sajátjaival összehasonlításnál tapasztalandja Russel lord, hogy a kívánta rendszabályok nagyobb részét felséges urunk már elrendelte vagy utjokat egyengette. A brit államtikár reményét fejezi ki, hogy ezek Lengyelország teljes és állandó kibékítésére fognak vezetni. — Nem oszthatjuk e reményt Amint mi az ügyet föl fogjuk, a királyság reorganisatióját minden körülmény között a rend visszaállításának kell megelőzni. Ez eredmény egy föltételtől függ, melyre föl hívtam a brit kormány figyelmét, s mely nem csak nem teljesült, de érintve sines Russel lord sürgönyében. Értjük amaz anyagi segélyt és erkölcsi bátortást, melyben a fölkelők kivülről részesülnek. Nem tudjuk, minő forrásokból meríti a brit kormány értesítéseit a lengyel ügy megírására; föl kell azonban tennünk, hogy nem pártatlanok. Úgy látszik, Russel lord némi hasonlóságot konstatoir az azon hírek közt, melyeket a „Journ. de St. Petersburg“ a kormány embereinek felelőssége alatt közöl, és azon hírek közt, melyeket a londoni lapok válogatás és jótállás nélkül a forradalmi lengyel sajtótól kölcsönöznek. Az eme közlemények iránti bizalom több oly értesítést hozott napvilágra, melyeket az események meglazudtolnak, s még is az angol közvélemény félrevezetésére szolgáltak. Ez irányban a de rék orosz katonák ellen, kik fölállózással és önmegtagadással teljesítik fájdalmas kötelességeket Lengyelországban, oly rágalmak és bántalmazások köztöltek, melyek egész Oroszországban megittközést szültek. Ha Russel lord jól lenne értesülve azokról, mik Lengyelországban történek, miként mi, tudhatná, hogy a fegyveres lázadás mindenütt, lól megszilárdulandó, látható arczal lépett föl, megsemmisített. A tömegek távol maradtak tőle; a ődnépe világosan tanúsítja ellenszenvét azon rendtelenségek iránt, melyekkel az izgatók az iparos osztályokat megrontják. A fölkelés csupán a töténelemben meg elő nem fordult úmuralom által tartja fön magát. A csapatok úmuralommal s szétoszlalnak az első megtámadásra, hogy más helyeken ismét egybegyűljenek. Ha nagyon szorítják őket, atkelnek a határon, hogy más helyett ismét visszatérjenek az országba. Politikai szempontból ez olyan szupadi hatás, melylyel Európát áltatni akarják.

A vezérizottmány cselekvési elve kivülről az, hogy az actio főnálljon s a sajátok legyen mindig jelentni valójá, mivel a közvéleményt félrevezesse, vagy ürtgyül szolgáljon dípl. közbenjárásra, melyből fegyveres actio következézik. A fegyveres fölkelés ebbe helyezi minden reményét; legelejtől erre törekedett.

Russel lord meg fogja engedni, hogy az ügyek ily állásban az ajánlotta rendszabályok gyakorlati alkalmazása némi nehézséggel jár. A nagyobb rész, ismétlem, már elrendeltetett; de az ország helyzete paralyzálta a kivitelt. Míg a jelen állapot marad, ugyan azok ugyanazt fogják eredményezni.

Fegyveres csapatok jelenléte, a titkos bizottmány terrorismusa s a külső közvetlen nyomás megfosztanak eme rendszabályokat azon időszerűségtől, méltóságtól és hatástól, melyet önkényes elfogadtatásoktól vártunk. Még tovább megyünk Habár egész feltökben, a brit főállamtikár nézete szerint életbe lépének is, nem lenne kilátásunk, hogy a szeme előtt lebegő eredményt, az ország békéjének visszaállítását elérnők. Ha Russel lord figyelemmel kíséri a lengyel forradalomhoz szító sajtót, tudnia kell, hogy a fölkelők sem amnesztiát, sem autonomiát, sem többé-kevésbé teljes képviseletet nem akarnak. A királyság teljes függetlensége is csak eszközül szolgálna nekik törekvéseik valódi céljának elérésére. E czél az uralom azon tartományok felett, melyekbe a lakosság roppant többsége származásra és vallásra orosz; szóval, két tengerre nyuló Lengyelország, mely mindenesetre igényelné azon lengyel tartományokat is, melyek más szomszédhatalmak birtokai. Nem akarunk itélni itt e törekvések fölött.

Elég megmutatnunk, hogy léteznek s hogy a lengyel fölkelők nem titkolják; e végeredmény iránt kétség nem maradhat. Általános fel fordulás lenne belőle, s ezt a rendtelenségnek minden országban elsört elemei, melyek mindent fejtetőre akarnának állítani Európában, csak gyarapítanak. Sokkal inkább bízunk a brit főállamtikárban, semhogy higgyük, miszerint jóváhagyjon oly czélt, mely éppen oly kevéssé fér meg Európa békéjével és egyensúlyával, melytől Nagybritannia érdeke is függ, mint a bécsi szerződésekkel, melyek egyedüli alapját képezik a hozzánk intézett nyilatkozatoknak. Russel lord, Castlereaghi lordnak egy beszélgetését idézi 1815-ből I. Sándor czárral. Meg van említve benne ezen uralkodó terve az előbb eldarabolt s orosz uralom alatt lengyel királysággá alakított lengyel tartományoknak a varsói hercegséggel egybekapcsolását illetőleg, a nemzet kívánataival megegyező kormány alatt. Ez elvonuló eszméje volt I. Sándor czárnak, melyet nem hozott létre, midőn biradalmi érdekeit érettebben megfontolta. E kérdés az 1815-ki szerződés határaitban maradó eszméseréből mindenesetre kizárandó. E szerződésnek egyetlen pontja, mely kétséget tehet, hogy az orosz császár Lengyelországot ugyanazon jogcizimen bírja, mint többi tartományait, az egyetlen határozat, mely jogait valamely föltételhez köthetné s az eszméserét birtokának eme része fölött idegen hatalmakkal lehetővé teszi, az I. czikk ezen határozatlan helye: „Az orosz császár fentartja birának, hogy ezen, külön közigazgatással bíró államának oly belső fejlődést enged, minőt tanácsosnak hisz“, s azon pont, melyben ez áll: „hogy a lengyelek, a szerződő hatalmak alattvalói, képviseletét és nemzeti intézményeket nyerve, melyek azon politikai viszonyok szerint szabályzandók, minőket illető kormányaik, melyek alá tartoznak, nekik adni czélserűnek látják.“ E korszak története nem oly régi, hogy feledni lehetne az állást, melyet Oroszország az európai háboru után, melynek a bécsi szerződés vetett véget, elfoglalt. Közöl maradtunk az igazsághoz, ha mondjuk, hogy a bécsi szerződés I. pontja I. Sándor czártól származott. A Russel lord által idézett beszélgetés Castlereaghihoz ugyanazt bizonyítja.

El fogja engedni a brit államtikár nekünk, hogy az ellenségeskedések megszüntetésére vonatkozó javaslataira válaszoljunk. — Az a kivitelt lehetőségének megfontolása után nem lehetne szabatos. Ha meg kellene határozni, kik alkudoznak felette, a teünyleges állapot, melyet a fegyverszünet biztosítson, minő legyen s ki örökdnek életbeléptetése fölött: be kellene látni csakhamar, hogy a nemzetközi jog ugyanannak kiáltó megsértése által előidézett helyzetre nem alkalmazható. — Császár ő Felsége tartozik vele hű hadseregnek, mely a rend fenntartásért küzd; a lengyelek békes többségének, mely e sajnos izgatásoktól szenved, Oroszországnak, mely fájdalmas áldozatokat hoz, hogy erélyes rendszabályokhoz nyuljon. Bámi kívánatos, hogy vége vettessen a vérontásnak, e czél csak úgy érhető el, hogy a fölkelők a fegyvert letéve, a császár kegyelmének vessék alá magukat. Minden más ut meg nem egyező felséges urunk méltóságával, az orosz nemzet érzelmeivel. Azon fölül az eredmény éppen a Russel lord ajánlotta eredménnyel ellenkező lenne.

A nyolcz hatalom conferentiájának eszmé-

jét illetőleg, melyek a bécsi szerződést aláírták, melyen az alapul vett hat pont lenne tárgyalandó, komoly illetéktelenséget látunk benne minden előny nélkül. Ha az illető rendszabályok elégségesek az ország kibékítésére, úgy a conferentia fölösleges. Ha azonban további megfontolás alá veendő a rendszabályok, ebből idegen hatalmak közvetlen beavatkozása származna a legbensőbb közigazgatási részletekbe; oly beavatkozás, melyet egy nagyhatalomnak sem szabad eltiltania, s melyet Angolország saját ügyeire nézve bizonyosan meg nem engedne. E beavatkozás nem felelne meg sem a bécsi szerződés betűjének, sem szellemének, melynek alapján a hatalmakat barátságos eszmécsereire meghívtuk; eredménye az lenne, hogy a ezért, melyet kitzít, még messzebb távolba tolja, mint hogy a kormányt megfosztaná tekintélyétől, míg a lengyel igazgatók ábrándjait növelné.

Az 1815-ki eljárás elé világosan mutatja a tanácskozmányok minőségét, melyek oly kérdésekben helyesek, melyek egyrészt általános érdekekre, másrészt közigazgatási részletekre vonatkoznak. Akkor gyakorlatilag megkülönböztették e kétféle érdekeket. Emezek külön tanácskozások tárgyát képezték Porosz-Oroszország és Ausztria kormányai között, melyek közt a történelmi hagyomány, a folytonos érintkezés és közvetlen szomszédság bennső solidaritást idézett elő. Minden határozat, melyek a bécsi szerződés óta uralkomak alá került lengyel területek bennső közigazgatását, s egymás közötti viszonyokat voltak szabályozandók, az 1815. ápril. 21-ki külön szerződésben vannak letve. Ezek későbbben több külön, a körülmények igényelte conventio által tökélyesbültek. Csak az ezen szerződésekben érintett általános elvek, melyek Európát érdekelhették, vétettek fel a bécsi záradékba, melyet a meghívott hatalmak aláírtak. Jelenleg nem ezen általános elvekről van szó; a közigazgatási részletek azonban és a további rendelkezés használható tárgyát képezhetnék a három hatalom megvitatásának, hogy lengyel birtokait állapotát, melyekre az 1815-ki szerződések kiterjednek, a jelen kor kívánalmait s haladásával összhangzásba hozzák. A cs. udvar hajlandó hasonló tárgyalásokba becsatlakozni a bécsi és berlini udvarokkal.

Mindenesetre a nyugalom helyreállítása elengedhetlen feltétel, melynek minden a királyság kibékítésére irányzott rendszabályt meg kell előznie. E feltételei nagy részben a nagy hatalmak elhatározásától függ, melynek alapján semmi olyfajta számításba ne becsatlakozzanak, minőt a lengyel mozgalom szívtől tulzó törekvéseire szemléltetését illetőleg tetleges pártolásokba helyeznek. A hatalmak világos és szabatos nyilatkozata elosztatná a káprázatok, megdöntené a számításokat, melyek csak meghosszabbítják a csendzavarást s a közvélemény igazoltságát. Így közelebb hoznánk a perczhez, melyre vágyunk, azon perczhez, melyben a szenvedélyek lecsillapodása és az anyagi rend visszatérte lehetővé tenné a szükséges urunknak, hogy az ország erkölcsi pacificatiojára működjenek, melyhez mind az illetett magát, mind a már kifejtett csíráit elvető feltétele szerint ragaszkodik.

Kegyelmisség és sürgönyt britt ő felsége főállamtükáranak felolvasni s másolatát kézbesíteni szives leend.

Gortsakoff.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

Bécs, aug. 3.

T. Szerkesztő ur! A magyarhoni szükölködők számára rendezett műkedvelői előadásról s annak eredményéről kívánom tudósítani. A „Három egyszerű” vig. 1 felv. K.-tól adott elő, mondhatni szép előhaladással és készültéssel; de sajnos, kicsiny közönség előtt. E részvétlányt műkedvelőkkel szembe, kik a közjóért mindent megtenni s áldozni készek, hogy mi okozza, megfoghatatlan.

Igaz a pénz kevés, a nép szegény; de fájdalom, hogy épp azon osztály, kinek a pénz kezén megfordul (t. i. a helyt levő kereskedők) épp azon osztály, ki a közjóért legtöbbet tehetne, még csak egy tag által sem volt képviselve az előadás; pedig hibetelen, hogy a cél jótékonyága felől meg ne lennének győződve.

De hogy részletekre térjék. Az előadást megelőzőleg „A golyához” Tompa Mihálytól, szavaltta Medgyes Ilma k. a. oly érzékenyen és meghatóan, hogy sokak szeméből könnyeket esalt, ki. A mi az előadást illeti, a ját szók mind híven adták vissza szerepüket, a mit bizonyít a kicsiny, de mértő közönség számtalan tapsa.

Dézi Irén k. a. mint Lorányiné, Pécsi Poli k. a. mint Adél, Téglási Ida k. a. mint Mártha élénk játékok által az estét élvezetessé tették. A férfiak közül szép előadást mutattak: Vonth G. ur mint Ormi, Dézi D. ur mint Lajos és Lászlófi K. ur mint Balkay. Különböző kisebb szereplők is híven, mint műkedvelőktől kívánni lehet, játszódtak.

Záradékú: „Dalaim” Petőfi Sándortól, szavaltta Molnár Albert.

Ezután történt a társalkodási egyesület képeinek kisorsolása. És ezzel az estély bevégeződött.

Örömmel jelent meg és örömmel távozott a jótékony célú pártoló és a magyarhoni szükölködők iránt résztvevő kicsiny számú közönség.

Egy a nép között.

Gergyó-Szent-Mihály, július 27.

Midőn az erdélyi országgyűlésre megválasztott követünk Ferenci György urnak e hó 26-dikán hazaérkezését a T. szerkesztő ural egy szeretlen minden commentár igénybevétele nélkülözésével szerencsém van tudatni, bátor vagyok egyszerűsággal az azt okozó körülményekből eredő s kedélyeinkre mélyen ható benyomásnak rövid vázlatát adni.

A nélkül, hogy előismeretekkel birtunk volna azon irányról, melyet az erdélyi magyar és székely követek első találkozásuk utáni összejövetelüknek kijelölendek, bizton hitjük: miszerint ők a velük született loyaltás, maggas foku miveltetés és parlamentarizmus szakavatottságuknál fogva a nép és trón közötti laza viszonyoknak kedvezőeni kiegyenlítése, a kedves hon javának előmozdítása s különösen a román és szász nemzetiségekkel kibékülés és egyetértés helyreállításának nyitját megtalálják. Azonban ellenköz működések, s különösen a román népevezetők hallatlan agitatio miatt, sajnosan kelle meggyőződünk arról, hogy legjobb akarattal dacára is nem lehetett a magyar-székely követeknek az annyira ohajtott kölcsönös bizalom megszilárdításában működni.

A mily meglepő ránk nézve követünknek minden előleges tudósítás nélküli megérkezése, éppen oly örövendete vala lelkes polgárságunknak azon tapintatos eljárása, miszerint Ferenci György ur, egy az intelligentia- és polgárokból rögtönzött tekintélyes társaság által esti zene és hársány előadásokkal megtiszteltetett.

Egy honpolgár.

Külföldi levelezés.

Budapest, július 28.

Központi lakásom hozza magával, hogy hazámfi nemcsak a testvér magyar hazából, de Európa különböző pontjairól is fordulnak hozzám most egy s más ügyben felvilágosítást kérődk, majd felszólítanak, hogy leveleiket az illetőknek kézbesítem. E szép bizalom, mely előtt tisztelettel hajlok meg, nekem nem kevés pénz- és időköltéséget szereznek, szerény fizetésem és terhes elfoglaltságom rovására; amde mind ezt kárpótolja az az édes öröm, hogy hazámfiaink és leányaink szolgálhatok s oly ügyeknek lehetek közvetítője, melyekből édes hazánkra csak haszon harmolhat. Ilyen azon levél tartalma is, melyet egy több ide óta K.-s-Oláhországban lakó derék hazánkfi válaszul küld Anconába egy ismeretlen névrokonomnak, ki Oláhországban ohajtatna letelepedni.

Ezen közérdekl. levél e szavak kíséretében küldetett be hozzám: „Légy szives e levelet lepecsételni és postára tétetni. Olvasd el, ha érdekel.” Ime én nemcsak elolvastam, hanem tájékozásul nyilvánosság elébe hozni is, igen érdekesnek tartom.

Turnu mogurelli, július 23, 1863. Tisztelt honfitárs! Önnek megkeresésére következő felvilágosítással szolgálhatok. Én nem vagyok állami, vagy privat szolgálatban, hanem egyszerűen vállalkozom a mi előadja magát, építészeti, vagy földmérési szakban. Jelen munkáimnak végefelé járok s azontul ismét várom a jó szerencsét, míg más akad. Ezen okból én sajnálom, hogy önt nem alkalmazhatom jelenleg. Azonban, minthogy ön a mérnökségen felül az oláh nyelvet is bírja, azt vélem, bátran eljöhét Oláhországba, kivált ha nem félire jönne, hanem tavasszal; mert a mint ön igen jól fogja tudni, a mérnököknek csak a nyár az esztendője, télen legfeljebb térképek készítésével lehetne talán valamiképpen szerezni; de ez igen kevés, mert nóha ezen országban általán véve nem nagy pontossággal dolgoznak, a térképekben nagy luxust üznek. *) Ha tehát ön eljön, el kell készülnie lennie arra, hogy tavaszig nem kap munkát s itt drágább sokkal az élelem, **) mint Oláhországban.

Ha szerencsénk lesz önhöz, itt két mód között vázathat u. m. államszolgálat, vagy privat keresetek. Az elsőre nézve vizsgálatot kell letenni, s ha ezzel megelégednek, mi nem felette szigorú, rendszeren kap az ember 18 20 arany havi díjas alkalmazását. Ezért megkívánják, hogy a felmérésen kívül utak, hidak s polgári építészethez értsen az ember. Kelemenlen oldala az itteni statusszolgálatnak az,

*) Luxus dolgában egyebekben sem tágtunk. Kézlő.
**) Közlekedési utaink szegénységi bizonyítvány. Kézlő.

hogy gyakran elhalogtatják a fizetést; *) néha ösztöl tavaszig kiléptetik az embert, s néha minister változások alkalmával oknékül elbocsátják és mást tesznek helyébe. A második mód vállalkozni privat munkákra; ide nem kívántatik examen, de jobb, ha ezt is leteszi. Ha ön inkább építész mint földmérő, úgy Bukarestben előbb valamely jobb építész mellett dolgozhat 15—20 arany havibéért, míg a körülményekkel és emberekkel megismerkedik; végre saját kezére vállalkozhatik. Ha földmérő, úgy csak gazdasági földszabályozásokra lehet kilátása, ezt tán mindenek közt legjobban fizetik, de legtöbb concursus is van reá. Itt is két ut van. Vagy önállólag kezdeni, vagy más mellett. Eleinte én is más mellett dolgoztam 15 arany havi díjért, míg lassanként ismeretéseket kövte, önközemre vállalkoztam. Ezen az uton lehet néha 4—500 aranyat is nyerni egy év alatt, de roppant bizonytalan s terhes életmód, mert néha éveken át nem szolgál a szerencse, jó munkát kaphatni.

Ime ez rövid vázlat az itteni állapotoknak, combinálja ön, s ha ott nem kaphat vastutaknál alkalmazást, próbáljon szerencsét. Én részemről még eddig nem panaszkozhatom, állandólag volt munkám s nem igen számos, de jó házákkal ismerkedtem meg, s rendszeren egyik ajánlott a másiknak. **)

Azonban vannak szerencsétlenebb collegák, kik számos évek óta itt élnek s nagy küzdelemmel tudnak átvergődni az életen. Higyeje el alig van hét, hogy levelet ne kapjak, melyekben munkát kérnek részint Oláh-, részint pedig Magyarhonból.

Mérnöki szerződések, ha akar és teheti, önmagának előre megszerezni, legfeljebb követezőket vegyen: 1 mérnökszaktalhoz való látású leniával (alidade d'arpenteur), egy zseb-derekszőgmerő tükör (Winkelspiegel), egy bussóle erdők és tájak felvételére, jobb távcsőves mint egyszerű, de végre is mind kettővel lehet dolgozni. Végre egy nivelir instrument, legjobbak a bécsi Starke-félék, de felette drágák. Azstalt hozni felette nagylom s szállítása nagy bajjal jár, itt lehet elég jó készületeket találni készen.

Hazafini udvözet mellett maradok honfitársam Veres Sándor.

Bárki is végig olvassa e levelet, úgy hiszem nem fogja sajnálni idejét, főleg ha megmondom, hogy V. S. hazánkfi, mint husz éves ifju lépte át hazánk határát 49-ben s magára hagyatva a nagy világon, legkisebb hazai segedelem nélkül, önjerején szerzette magát a pénz, melyen Londonban kedvező szakában magát kiképezve a magyar emigratio egyik legtisztelbtebb tagjává lön külföldön, a valódi magyar jellemet és becsületet képviselven mindenhol.

Koos Ferencz, ref. lelkesz.

Konstantinápoly, jul. hó.

Levelezésem alkalmából talán nem lesz érdektelen az olvasókra nézve egy-egy keleti szokásról való leírás is, mint p. o. ezen napokban beszéltek, hogy egy iteni, rabnökkal üzérkedő ember meg fog érkezni az ő eladandó leány- és leánygyerekekkel megrakott hajójával, a melyen bevásárlásához képest hozni szokott nyolczvan, száz és százötvenig valókat, a mi itt megszokott dolog. Az ilyenféle üzérkedő elmeigen vásárolni a cserkesz földre, a hol már többször megtörtént, hogy egy-egy leány megszólítja az eféle vásárlót, hogy legyen olyan jó és hozza el ötet is; de az is megtörténik, hogy a mely cserkesz szüléknek hat, hét gyermeke van, ők magok eladják leányjaikat, azon meggyőződéssel, hogy jobb jövőjük lesz így, mintsem ha honjokban maradnának. S midőn már a mennyit csak lehetett összegyűjtött ezen árucikkékből az eféle elszállítás nem kevés baj és költségbe kerül, mert az eféle elszállítást, bár akár melyik Európából való hajós kapitán nem vállalja el, okul adván: hogy az emberiség előtt becsületökben megkisebbitve lennének ilyen elvállalással. Azonban addig vár az üzérkedő, míg végül végre mégis talál hajót, s alkalmasint török hajót (a kik nem látnak semmi különöst az ilyenféle elszállításban). Elhozza ide, a külvárosi részekben ki fogadván egy épületet, beszállítja őket, míg onnan rendre eladhatja, ezer pengő forinttól kezdve fel megy egy-egy szép és épenk tízezer fitra is az ára, s ha nagyon szép, akkor még többre is. Csak a törköpöknek van joguk vásárolni, azonban kézalatt okkal móddal az európai is vehet belőlük. A vásárló kiválasztva megalkuszik az eladandó felett, és minek előtte kifizetné elviszi előbb próbára házához egy néhány napra, a hol eselédi szolgálatra

alkalmazzák őket a házi urnó körében; de akkor ezek tudatlanok, és száznandó szegény öltözetben vannak; ha használatonak látják, megtartják s kifizetik az érettek alkudt pénz, ha nem használhatók, akkor visszaküldik az ezzel üzérkedőhöz. És az így vásárolt nőket tejszések szerint eladhatják ismét, vagy elajándékozhatják. Sokszor gyerek-leányokat is vásárolnak, ha a leány jó alkatu és kinézésű az ő fiaik vagy unokáik házi szolgálójukra; az ilyen gyermekek játszódvá együtt nőnek fel, s ha a leány felnöven gyereke születik, azonnal nejevé lesz a töröknek. A rabnóket először megferesztve jól megmosdatják, s törökösön felöltöztetve szoktatják a házi urnók szolgálójukra, s midőn így elhelyeztetnek, akkor elő a rabnó atyja és anyja meglátogatni eladott leányukat. És ezen rabnók vidámok s elégtül kinézettek; mert jobb sorsot nem ismernek annál, a melyben vannak. Sokszor háziasítják is össze rabnóket házi szolgálókkal, és ezek gyermekeit is ott nevelik a rabnók között fel. És bár sok kikélest lehet olvasni az európai hírlapokban a rabnók tartása ellen, mégis ugylászik, hogy az Európából ide származott férfiak közül is vannak, a kik több ilyen vásárolt nőket tartanak. A fekete rabnóket Arábiából hozzák, s még a fehérek közt van egy-egy géorgiai is, de mindezek koránt sem olyan szépek, mint a milyen a rólok való hir Midőn a töröknek több nejei vannak, egy olyan háztartás nagyon sokba kerül; mert azon nők mindenike drágán van elítáva téli, nyári öltözettel, sokrendbeli ékszerrel, az ő számukra külön épület, és az épületben minden nőnek külön osztály törökös kényelemmel ellátva, egy-egy nőnek három rabnóje van szolgálójára, s örökös szivarozás, feketekáv ivás, csemegézés, öltözökös, furdés és az örökös tükörbenzésből áll dologtalan életik. Képzolhetetlen sokba jön egy ilyen hártartás, a mi aztán sokszor kényszerítette a török urat tiltott uton szerezni meg az ilyen költségre való vagyon.

Vannak az előszámláltakon kívül a török urak között is, a kik az említett háztartást tulságosnak tartják p. o. Fuád basának csak egy neje van. A mint az itteni dolgokkal megismerkedik az ide jövő, biheti, hogy három-négy év alatt mindenféle török-szokások változatosan fognak keresztül menni, az már abból is következtethető, hogy az európaiak, a kik már régebb időtől kezdve laknak itt, azok azt beszélük, hogy elérték csak tíz évvel visszagonolva, akkor még a korán értelme betti szerint tartatott meg; a török nő akkor örökösön zárva volt, most pedig kocsiakal és gyalog járva előzőnk az utcákat; az igaz, hogy fátyolosan, de azon fátyol mind ritkább-ritkább féle kelmeből készült, míg egyszerű csak elenyészik egészen. És vannak a férfiak között, a kik jelenben a korán minden tilalmu ellenére is szeszese italokkal jól leiszszák magukat, a mikor is egész meglepéddel elnyújtóva nyilvánítják magukról, hogy alá fránya (mert ők az európai mind frankoknak mondják, s úgy hiszik, hogy az európai férfi örökösön iszik). Még öltözeteiket is kezdik átcsapítani, és a pénzesebb török ur Párisba utaztatja fiát, sőt van a ki ott nevelteti.

27-ik májusban kezdődött ismét egy négy napig tartó Bájrámnak nevezett ünnepe a törköpöknek, a mikor az ő mondások szerint százezernél jóval több juhokat és bárányokat öltek le áldozatul Konstantinápolyban, és nekem hétszáz ötvenezert mondott egy tekintélyes itt lakó; de az oly nagy mennyiség, hogy az olvasók el sem hinnék. Ezen szó, hogy „áldozatul” olyan formán értethetik meg a követezők tényleg, hogy az áldozatul leölt állatok husait kiosztják a szegények közt és azon állatok leölését s azok husainak a szegények közt való kiosztását az évnek ezen napján a Proféta kezdte meg, és folytatják négy napig. Minden tehetős török, a szultán maga kezdve el azt, tulajdon kezével öl le ilyenkor juhokat. Ilyenkor míg a négy nap tart, a török semmit se dolgozik, csak áhítatoskodik és mutatkozik, reggeli 3 órakor már serkentik őket erre az ágyuk mennydörgéséi, melyek ezen négy nap alatt öt versen adják mindennap tudatokra az imádság idejét. A közép éven alkalommal a város több részéin keres magának mulatóhelyet, mint a várfalakon kívül levő területen, s több hasonló helyeken lehet látni csinos sátrókat felbongozva, és azok előtt 20 30 különféle hintókat, a nézők számára ülőhelyeket és körültek sok apró áruló sátrókat élet- és italnémet árulását.

Az itteni kormány a szultán rendeletéből felszólította az európai bányász mérnököket a török földön levő ezüst- és aranybányák rendbehozására.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Közelebbi különféle rovatunk 2-dik cikkében, mely a magyar tisztelgő küldöttséghez intézett beszédről szól, a glossa jegy hibáson áll azon cikk végén, mely a negyedik rend e szavához volt írva: „számában”

annak felvilágosítására, hogy az előbbi számban közölt beszéd, oly alakban általunk a pesti lapokból volt átveve.

— A „Wanderer” írja, mikép b. Kemény és gróf Mikó ő nmltgaik e hó 30-kán részestültek ő Felségnél az elfogadtatásban. A magyar s székei képviselők és királyi hivatalosok feliratát ő Felsége gróf Nádasdi ő nmltga-hoz rendelte beadni.

— A „Vaterland” utóbbi számában egy vezércikket hoz az erdélyi országgyűléshez küldött s általunk is a minap közölt két törvényjavaslatról. Különösen kiemeli a nyelvhasználatról javaslat azon tételét, mikép a főbbtársa a nyelv minőségét rendeltetleg határozatának meg. A „Vaterland” okoskodása szerint Erdélyben, mint a magyar királysághoz tartozó részben mindenesetre a magyar nyelv lehet illetékes ott, hol a kezelés természeténél fogva mindenik nyelvet használni nem lehet, a köz biradalom nyelve a német nyelv, Erdélyben kevésbé ismeretes; de a románok, kik Erdély külön állására s főszám szerinti többségük érvényesítésére törekzenek, kérdésen kívül éppen a nyelvkérdésben élénk vitát fognak folytatni.

— Ugyancsak a „Vaterland” ban olvassuk, mikép azon hír, hogy b. Rosenfeld Bécsbe szándékoznék utazni a végett, hogy az országgyűlés napirendjén változtatás történjék, valótlan. És különben is a kormányunk nem áll céljában a királyi előterjesztések sorrendjén változtatni.

— (Mikle Iliá haláláról). B.-Szolnokmegye administratora m. Pataki Dániel ur lapunknak azon B.-Szolnokmegyéből vitt hírré, mikép Mikle Iliá lelkész saját felelőtől agyonvertett a követváltási ígéretek nem teljesítése miatt, a következéskor hivatalos közlést küldi hozánk: „A hivatalosan véghezvitt kinyomtatásból kitűnt, hogy ezen megyébe kebelezett alsó-cso-bánkai g. e. lelkész Mikle Iliá, a hozzátartozói által, meghalálózása előtt már 2—3 nappal észrevett elmeháborodásban halt meg. Tehát a „Kolozvári Közöny” idei 86-dik számában megjelent azon hír, mintha a névett lelkész, a közelebből véghez vitt országgyűlési köve-tel választásokra a g. e. hitfelekezett választók-nak a szavazásokért ígért, de általa ki nem szolgáltatott pénzért verték volna halálra saját hívei, merőben alaptalan és légből kapott stb.”

— Szász testvéreink Erdélyben — írja a „M. S.” — mennyire szívőkön hordják az egyetértést, kitetszik abból is, hogy ők nem nagyon bánják, ha iskolázott emberek az ott divó nyelvek közül csak egyet értenek: a németet. A brassói s nagyszébeni gymnasiumok ime megjelent értesítőiből látjuk, hogy amott a magyar nyelvet csak a felsőbb osztályokban, emitt pedig az egész gymnasiumon keresztül csak mint „relatív obligat” tantárgyat tanítják. A magyarhoni gymnasiumokban jóformán mindenütt mindjárt az első osztálytól kezdve végig kötelező tantárgyként szerepel heten-kint néhány órában a német nyelv, pedig mily arány van az erdélyi szászok s magyarok száma között, s milyen arány a magyarhoni magyarság s németiség között! De a magyar érti és érzi, hogy meg kell tanulnia azon nyelvet, mely számos derék honfitársának anyanyelve, s melyet egy reá kétségkívül nagy befolyást gyakorolt szomszéd beszél. A szász ellenben nem akarja megérteni, ugy-látszik, vagy nem tudja megérezni, hogy méltányos és szükséges dolog, megtanulnia azon nemzet nyelvét, melynek nem szomszéd-jában, de melylyel egy házban él. E házat — e hazát — pedig a magyar építette föl s Isten kegyelmével fenn is tartotta — ezt a szász atyafiak el nem okoskodhatják a történelem-ből; s ők, kik jelenleg oly sokat kezdenek feltetni a tényekre a régi jogokkal szemben, jól tennék, ha azt a nagy tényt sem felednék el, mely régi jogokkal össze van forrva.

— Bécsi tudósítások szerint az erdélyi vasuti bizottmány azon tagjai, kik az ott meg-tartandó gyűlésre oda sereglettek, azon vá-laszt nyerték, hogy a kérdéses tárgyban aug 24-én fog tanácskozmány tartani, a melyen gr. Wickenburg kereskedelmi miniszter ő nmlga kellően méltányolva a tárgy fontosságát, személyesen kíván einökölni. Most ő nmlga hosszabb időre távozni kénytelen; elindul meg-szemlélni a Brenneren és nyugat-csehországi készülékelben levő vasutak munkáit, s továbbá Reichenbergert fogja meglátogatni, s annak ipar-jelentékénységét tanulmányozni. Bécsbe a miniszter ur aug. 22-én tér vissza, s ezután rögtön az erdélyi vasut ügye fog szőnyegre kerülni.

— Az erdélyi magyarok és szé-kelyek kilépését a prágai „Politik” közlel-bbi száma hosszabb cikkben fejtegeti és indokolja. Megismertettük olvasóinkkal a bécsi centralisták ellenes nyilatkozatait; haljunk most egy baráti szót. „Ha Erdély—ugymond többek közt a „Politik” vezércikke — semmi törvényhozási vagy közigazgatási egységbe sem hozhatnák azon királysággal, melynek ko-ronájához és területéhez tartozik, ugy köztük csupán csak azon személyes unio maradna

fenn, melynek — Magyarország irányában — a Schmerling-ministerium éppen ellene küzd! Minthogy azooban országokat nem lehet ol-lóval kénytelen vágni, történeti-területi kapcsolatai pedig merő fogalomná lesz, ha közös politi-kai intézmények nem kötik össze: világos, hogy Erdély, ha unioja Magyarországgal visz-szantassittatik, nemcsak mulhatlanul belép a tel-jebb reichsrathba, hanem alá fog vettetni a szük-kebb reichsrath törvényhozásának is vallás-, oktatás- és igazságtügyekben. S a kir. leirat ugyan csak a reichsrathba menett emeli ki, nem tevéen különbséget a szükkebb meg tágabb között, s említi ugyan az igazságszolgáltatás és törvénykezés rendezését, de az erdélyi gyűlés igazságtügyi törvényhozásáról (kivéve a telekkönyvek behozatalát) hallgat, s végre az oktatási és adóügyet sem említi csak egy szó-val is. Az erdélyi országgyűlésnek azonban önálló törvényhozási joga volt vallás-, okta-tás- és igazságtügyekben, sőt megvolt önmeg-adózási joga is éppen azon történeti alkot-mány erejénél fogva, melynek érvénye most minden irányban függőben tartatik. Ez az erdélyi kérdés sarkpontja, a történeti joggal bíró valamennyi országra nézve egy-aránt fontos ellentét az ezen jogon alapuló önkormányzati igények, meg a szigorubb köz-pontosság között. A magyarok és székelek képviselőit az erdélyi gyűlés elhagyására csak a történeti jogból merített okok indították, s ezeket Cseh, Morva, Gács, Magyar, Hor-vát és Tótországban sokkal inkább méltá-nyolják, hogy sem kárhoznatnák.”

— Folyó hó 3-kán egy pinzér dűhében a feleségén erős testi sértéseket idézővén elő, nehogy az e miatt kelezhető halálozás miatt baja történjék, saját életének végett vetendő, egy csomag gyujtószállakán végéről a phos-phort leszedvén, el nyelte; mely eljárásnak lett aztán következtése az, hogy tegnapelőtt délben a Karolina nevet viselő kórházban, a legnagyobb kínok között meghalt. Neje életé-he is kevés a remény. — Ugyan csak teg-napelőtt egy vendéglősnő, a reá nehezedett adósságok terhe alól kívánván menekülni, magát öngyilkosságra határozta el, s a Neptun fürdőbe ment, ott mindkét karján erős kés szurásokat ejtett. Azonban a nagy vérvészt ideje alatt megdondolkozván, a fürdőből ki-szállott, és kiinn hagyta folyni véré, mi a sebhelyein megaluván, a tovább folytát meg-akadályozta; jelenleg az országos kórházban van gyógyítás alatt. Mint mondják élte veszé-lyen kivüli.

— F a r a d o n Esztergommegyében az ág. hitvallásnak érezve a magyar nyelv szük-ségeit, azt iskoláikba és a szőszekre egyaránt bebozták. Eddig kizárólag csak a tót nyelvet használták; hogy azonban ez se legyen egészen mellőzve, elhatározták, hogy két vasár-nap magyarul, a harmadikon tótul végeztes-ék az isteniszetelet, hétköznapokon azonban nagyrészt a magyar nyelv legyen alkalma-zandó. Az iskolában a közelebbi próbatételt már magyarul tartották, még pedig szép si-kerrel.

— Mult hó 24-dikén Dudesten, Bukurest szomszédságában, b. Sina jószágán egy szé-kely munkás a cseplőgép dobjába esvén fel-lábával, abban a pillanatban lábát fölből le-szakította ugy, hogy a láb alól a földre kies-ett, az ember pedig egy sohajással kimult a világból. Nem tudta senki, hogy hova való, hogy hívják, micsoda felekezet híve. Kuacsák hazánkfa, a haszonbérő gazdatiszja, a hul-lát szekérre tétetve kiküldte a Paufiléimon kórház temetőjébe. Sokkal okosabban teszi vala, ha a magyar reformatusok temetőjébe küldi ki, ott legalább lett volna, ki egy ma-gyar miatánok mond vala a szerencsétlen felett, kit odahaza valószínűleg nő és gyer-mekek fognak kesergeni.

— Kimutatás a kolozvári kise-gítő pénztár-egylet forgalmáról jul. havában 1863.

B e v é t e l e k :	
Pénztármaradék a m. hórol	2,112 ft 46 kr.
46 új tag 67 részvény után	5 ft 25 kr . . . . .
Havi, rendes és rendkívüli	351 " 75 "
betételek	12,960 " 73 "
Könyvdíjakban	46 " — "
Kamat és provisio	1,185 " 42 "
Bélyegdíjakban	68 " 9 "
356 tag által visszafizetett	
kölcsön	53,193 " — "
A bevételek összege :	69,917 " 45 "
K i a d á s o k :	
377 tagnak kölcsön	58,827 ft — kr.
Tisztviselők fizetése	141 " 31 "
Bélyegre	67 " — "
Irodai kellékek	1 " 58 "
Kamat	10 " 45 "
Tőke visszafizetés	3,944 " 6 "
A kiadások összege :	62,991 " 40 "
Pénztármaradék	6,926 " 5 "
	69,917 " 45 "
Kolozvárt, július hó 31. 1863.	
Tauffer Ferencz, Gelteh János, Wagner F.	könyvvezető. pénztárnok.

„ajtóhíján. Az „O. D. P.” és „H. Ztg.”-beli pasquille ellenében mult számunkban közölt cikkben három lényeges sajtóhibát sietünk helyreigazítani. A lap második oldalán az első h-szűben :

a 4-ik sorban „viszonyát” helyett vivmányát olv.
a 44-ik „kincsüket” „comesüket”
a 67-ik „lennének” „lennénk”

POLITIKAI HIREK.

Angolország. London, július 29. A „Morning Post” lankadatlanul küzd a hatalmak erősebb fellépéseért a lengyel ügyben. Egyik közelebbi cikkében ezt írja: Az Ausztria által javasolt hat pont sokkal hevesebb annál, a mit a bécsi szerződés határozmányai tartalmaznak s Oroszország bizonyos lehet, hogy kedvezőbb feltételeket soha sem fognak elébe terjeszteni. A királyságban s az ő len-gyel tartományokban a Sybilla könyveiről való régi történet fog ismétlődni. Minden elutasító választ egy feljebb fokozott követelés fog kö-vetni. Palmerston lord már kijelentette, hogy kevesebb, mint az 1815-i szerződés teljesítése nem lesz kielégítő; s az esetleg szűkséges in-tézkedésekre nézve, semmi bizonyos határoval-okhoz nem kötötte magát. Ha Oroszország a hatalmakat erősebb lépésekre kényszerí-tené, mint a milyeneket eddig tettek, ugy megfosztaná magát minden jogától, hogy e szerződésre hivatkozhasse, a melyet ő most tetteg megtagad. A midőn Palmerston azt nyilváníttotta, hogy Európa nem fog háborút kezdeni Lengyelországra visszaállítására: ezzel éppen nem akarta azt mondani, hogy Orosz-ország magatartása ne lehetne olyan, a mely erőszakos eszközöket tesz szűkségesse, igaz-ságos követelések keresztlé vitelére.

A felsőház jul. 27-i ülésében még egyszer szóba jött volt a joniai szigetek átengedése. Stratford de Redcliffe lord rosszállást nyilvání-totta a szándékolt átengedés felett. Austria a mellett van, hogy Anglia tartsa meg a véd-uralmi állást, s írásbeli határozott ellenvetése-ket tett az átengedés ellen. A szónok azt hi-szi, Törökországnak sincs inyére az átengé-dés; egyéb tekintetkről nem is szólva. Még csak a nagy őszszegeket említi, a melyek a szigetek, különösen Korfu megerősítésére vol-tak fordítva. Az Athenében uralkodó kormány-gyengeség nem igen hosszú tartósságot ígér a csak most nagy bajjal és fáradtsággal helyre állított nyugalomnak; a nemzeti gyűlés mos-ti szerkezete mellett, egy jó miniszter Gö-rögországban soha sem teljesíteti kötelessé-gét; s a dolgok ilyen állása teljességgel nem barátkozathatja meg szőlőt aval a gondolatlal, hogy a szigeteket olyan kezekbe adják. Miután az átengedés cselekvénye még nincs bevégezve, reméli a szónok, hogy fog valami közböjéni, a mi azt egészen megsemmisíti. Végül ellenkezik a józan és észlelyes politi-kával, hogy az ország igen nagyon megküsse magát nemzetközi engedmények által. Bár-merre nézzünk, Anglia mindenütt háborúval fenyegető bonyodalmak veszélyében forog. Tö-rökország, Belgium és Görögország területi épése angol biztosítás alatt áll, s ha ezt az elvet igen meszszire terjesztjük ki, Anglia nem sokára megszűnik maga ura lenni.

Erre Russel lord a következőleg felelt: Különös, hogy a nemes lord politikai barátai közül egyik vagy másik házban még eddig senki sem indítványozta a joniai szigeteket tárgyzó alkudozások megszakítását, holott közönségesen tudva volt, hogy ez alkudozó-sok folyamatosan voltak. A mi a biztosítást illeti, emlékezteti a lordokat, hogy Görög-or-szág 1832-ben biztosítást nyert Angliától s most mindaz, a mit Orosz- és Franciaország képviselői s maga szóló is tettek, abban áll, hogy ama biztosítást Vilmos dán hercegre ruhazzák át; más szókkal: Görögország mos-tani királya, biztosítás tekintetéből, ugyanab-ban az állásban van, a melyben volt előbb Otto király, aval a különbséggel, hogy a királyság most a joniai szigeteket is magába foglalná. A szóló újabbán is értekezett ama hatalmak (Francia- és Oroszország) képvise-lőivel, s az átengedés ellen semmi kifogásuk sen. volt. A görög esendzavarok nagyon saj-nalándók, de nem lehet esodálkózni rajtok, miután a királyi szék mult évi októbertől fogva üres. Mig I. György az angol trónt el nem foglalta, Angliában is beháboru dühöngött.

Derby lord teljesen egyetért Stratford de Redcliffe lorddal. A joniai szigetek átengé-dése, Angliának ez az önkéntes és kéretlen engedítése más hatalmak javára, hallatlan lé-pés; s a György király trónjáért való jótal-lásnak még kellemetlen következtései lehet-nek. A szóló bámulja az ifjú herceg bátor-ságát, hogy a trónt elfogadta; könnyű feladat bizonyára nem vár reá; sőt kérdés, hogy ál-talában lehetséges-e a megoldás (Ezzel a vita bevégződött).

Franciaország. Páris, aug. 1. Itt a közérdekeltséget most „A császár, Len-gyelország és Európa” címűl névtelen-nül megjelent röpirat veszi csaknem kizárólag igénybe. Mint minden hasonló irodalmi jelen-seget, ezt is felsőbb helyről tartják sugallott-nak, s ez az, a mi tartalmának érdekességét,

fokozza. A császár — így okoskodik a névtelen publicista — tenni fog valamit Lengyel-or-szágrt, de a kellő időben és a mint csele-zőnek tartja. Többet vagy kevesebbet teend ahozképest, a mint az oroszok és a lengye-lek fellépnek. Kétségenkívül a császárnak az a feladata, hogy a szent szövetség megújítá-sát megakadályozza, a hatalmak egy részét magával vonja előre, más részét selemeg-segre bírja; és hogy e célját elérhesse, min-den létező politikai erőket, a melyek a hala-dasnak kisebb-nagyobb mértékben tényezői, egy szövetségbe kell csoportosítania. Ez azon-ban csak a mérséklet, sőt engedmények poli-tikájára által lehetséges. Az ő politikája nem lehet egyenkénti elkülönítés. Ő egy szilárd és békülékeny politikát hozott be, a mely mel-lett 1854- és 59-ben igen jól találta magát. Porosz- és Németország ellen nincsenek a császárnak ellenséges szándékai. Mindenesetre ki kell kerülni a közép-európai háborút: egy francia-angol-svéd hajóhaddal a keleti, egy angol-francia-olaszszal meg a fekete tengeren kell működni. Poroszországnak ki kell lépnie a két értelmű állásból, a melyet elfog-lalt. A három hatalomnak tudniuk kell, hogy Poroszország velők van-e, vagy Oroszország-gal. Avagy talán Vilmos király, nem figyelve a történelem tanúságaira, egy új Jenára akarna kényszeríteni bennünket, hogy egy új Fried-landhoz jusson? A szabadelvesség, a melynek a porosz képviselők tanubizonyágát adták, s a gyakorlatias józan ész, a mely a porosz királyság lakóinak sajátja, arra a reményre jogosítanak, hogy veszélyes tervek nem lesz-nek munkába véve. Azonkívül tudni fogja a német nép, kire háramlik a felelősség egy szárazföldi háborúért, a mely az ő érdekéit szűkségesképen sérteni fogná. Még ez eset-ben is a lehetőségig kimélve lenne Németország, hogy ne kelljen igen nagyon lakonnia keve-sek vakságáért. Legfeljebb badsergek átvonul-hatását kívánánk tőle, hogy Poroszországon át léhessen Oroszországhoz jutni. Mert sem Franciaországnak, sem a kormányának nincs rossz szándéka, vagy valamely titkos terve Németország ellen. Tudjuk — így szól a rö-pirat szerzője — mily rendkívül sok jelesség van a német jellemben, és hogy e szétszág-gatottságot oly fájdalmason érző nagy nép mennyi erőt és hatalmat rejt magában. Távul legyen, hogy ártani kívánjunk neki, sőt a leg-hőbb kívánatokat tápláljuk jövője és felvirá-gyása iránt. A sok békelehellő szép szó után utóljára megkérjük nagyon esattanóson végzi a röpirat szerzője. „Ha, ugymond, valami nehe-zen gondolható okból, ő felsége az orosz csá-zár, a hatalmak oly igen mérsékelt kívána-taira újabb vonakodással felelne: akkor mi újból kénytelenek leszünk, az eldöntést, a mely most az okosság és jogszerűség által törté-nethetnek, a háború és fegyverek koczka-játékára bízni.”

— A röpirat jelentőségét tanúsítja az a kö-rülmény, hogy az aug. 1-i börze-üzletre bá-gyasztólag hatott.

Jellemző a Franciaországban uralkodó hangulatra nézve a „Siecle”-nek következő közlése: „Több kérvény fekszik elöttünk, szá-mos munkások által aláírva, a lengyel ügy-ben. E kérvények egyikében, a mely a csá-zárhoz van intézve, a legtisztább hazafias érzelmek nyilvánulnak. Különösen Francia-or-szág jövője nevében kívánják a kérvénye-zők Lengyelországra gyámolítását. Egy más kérvényben a senatus van felszólítva közben-járónak.”

A diplomatai tárgyalások jelenállásáról a lengyel ügyben a „France” ezt írja: „Anglia felelete a francia kormány utóbbi közlése-re még nem érkezett meg. A mint már mondot-tuk volt, lehetetlen meghatározni a napot, a melyben ez okmány el fog indulni. A britt miniszterek nincsenek Londonban; a királyné Osborneban, Russel a jószágán; pedig minis-tertanács kell, hogy Russel válaszávalatát megvitassa. Ausztria választát minden perc-be várják. Nem követeljük magunknak, írja a „France”, hogy e két válasz tartalmát előre meg tudjunk mondani, de arra minden idevonat-kozó tudósításaink jogosítanak, hogy a három hatalom közötti egyetértést tökéletesnek s az Oroszországhoz intézendő válasz feletti nézet-különbségeket csak alakiaknak állítsuk.”

Olaszország. Turin, jul. 30. Az olasz kormány nagy mérvű hadi készületeket fejt ki. Provana tengermegyei parancsot kapott, hogy hajóhadat Cagliarinál őszpontosítsa s a siciliai és nápolyi kikötőket szemlélje meg. Az 55,000 ujoncz kiállításra iránti kormányjavaslat egy pár képviselő részéről ellenvetésre talált: hogy ez 10,000-rol több a mult évi ujonczoknál; s hogy ezáltal az olasz hadsereg 495,000 rop-pant létszámra fog emelkedni, rokkantokat és fegyvereket ide nem számítva. Erre a had-ügyminiszter megjegyezte, hogy a hadsereg így sem fog többől állani 346,000 embernél; a mi szintén elég nagy szám. A kamara csak-ugyan elfogadta nagy többséggel az 55,000 ujoncz kiállítását s a nemzetőség felfegyver-zését.

Orosz- és Lengyelország. A „Czas“ írja, hogy jul. 24-én Sidle városánál a felkelők egy orosz csapatot megverték. A sandomieri kerületben is volt összecsapás. A Pul-tusk és Janow környékén történt ütközetek eredményéről lengyel tudósítások éppen ellenkezőt tartalmaznak az orosz hivatalos jelentésekkel. A Zalanze melletti csatáról a „Czas“ azt állítja, hogy Jasieczki és Trombezynski felkelő vezérek megverték Wajhew orosz ezredet, és hogy az oroszok közül 300-, a lengyelek részéről pedig 70-én estek el. Miután az orosz hivatalos jelentésben az áll, hogy az érintett ütközetben a felkelők több mint 1000 embert veszítettek, ellenben az oroszok közül csak 3 ember halt meg és 12 sebesült meg, a „Czas“ méltán kérdezi: el lehet-e hinni, hogy egy oly hosszasan tartó elkeseredett csatában egyik részről 1000, a másiktól pedig csak 15 ember essék el.

Calier felkelővezér jul. 22-24-ig Doboze-lin, Sobora- és Valewiczenél szerencsés csatákat vívott az oroszokkal. Különösen az utóbb említett helyen nem nagy feladat volt győzedelmeskedni, miután az oroszok éppen akkor rabolván ki egy nemesi udvarházat, mindnyájan le voltak részegedve. A lengyelek ráütöttek a rendetlen csoportra s csak hamar 80 katonát lekaszáboltak a nélkül, hogy nekik majd mi veszteségük lett volna.

Lembergől távirják aug. 1-től, hogy Wisniewski Swininckinél tökéletes vereséget szenvedett. Wisniewski maga elesett, 18 ember

fogyolya lett, 30—40 keresztül vágta magát az erdőben.

Görögország. Athéne. jul. 24. Az angol hajóhad embereit szárazra szállították, állítólag egészségi tekintetből; némelyek azonban azt hiszik, hogy ez kezdete az ország idegen csapatok általi megszállásának. A joniai kamara fel van osztva s új kamara összehívása rendelve, a melynek feladata lesz a Görögországgal való egyesítés felett határozni. Az új királyról, nem elég hitelességgel azt írják, hogy szeptember 3-án indul Kopenhágából, Londonban és Párisban több napig fog mulatni s onnan Toulon felé utazik Korfuba a három védhatalom és Dánia hajói által kísérvé.

Ujabbak. Páris, aug. 2. A „Memorial diplomatique“ jelenti, hogy a három hatalom az orosz udvarhoz intézendő visszafelvetőkben „egyesültek“ nek fogják magukat nevezni.

— Turin, aug. 2. A „Stampa“ írja, hogy a francia hatóságok kiadták a hat briganti-főnököt, a kik jun. 7-én Santa Anatóliát megtámadták. Egy 53 főből álló rablócsapat Soranál betört a batárszéken. Olasz csapatok mentek elejökbe s szétverték őket. Egy részük fogolylyá lett, a másik visszavetett Róma felé.

— Berlin, aug. 3. Pétervári aug. 1-ről szóló magánlevél szerint egy császári ukáz az állandalmi és császári uradalmok két millió bérlelt szabad földbirtokosoknak nyújtánia.

— Varsó, aug. 1. A nemzeti kormány

kiáltványt bocsátott ki, a melyben minden egyezkedést, az 1772-i határok közötti függetlenség kivül, visszautasít s Lithvaniát, s az orosz-lengyel tartományokat rövid idő alatt kiittendő általános felkelésre hívja fel.

— Sz. Pétervár, aug. 2. A „Journ. de Sz. Petersburg“ tegnapelőtti száma közzé teszi a városi forradalmi kormányak jul. 5-ki kibocsátványát, a melyben 26 millió lengyel forintnyi kényszerkölcsönt rendel s annak kezelővé Czartoriski Lászlót, Ordega Józsefet és Galezowski Severint nevezi ki.

— Uj-York, jul. 23. A város esendes. Az összeírás a jövő héten kezdődik. Whiting az egyesült államok részéről, fontos megbízással, Európába utazott. Charlestonból jelentik jul. 16-ról, hogy a délkeletre a James szigetről kiűzték; az egyesültek megszállották Jackson.

— Mexikó jul. 1. Mexikó körül mexikói czirkáló csapatok rajonganak. A Mexikó és Potosi közti csapatok főparancsnoka Ortega. Nigretta lovassága a Mexikó és Veracruz közti összeköttetést elvágni törekszik.

„K. KÖZLÖNY“

magán távsürgönye.

Feladatott: Szebenben aug. 5-én d. u. 2 óra 25 p.
Megjött Kolozsvárra: „ 5-én d. u. 2 óra 25 p.

A feliratjavaslat készen van. Ez körvonalozza a trónbeszédet, tudomásul ve-

szí a trónról lemondásokat, nem ismeri el az uniót; ellenben elismeri az octoberi diplomát és februári nyilatkozatot, a Reichsrathba küldés mellett nyilatkozik, örömmel veszi azon ígéretet hogy a leopoldi hitlevél helyett új diploma fog kiadni. Sajnálja a magyarok ki-maradását, s reméli hogy meg fognak jelenni.

A hatóságokhoz mai nap a rendelet megküldetett az új választások végett. Reméli olyak megválasztását, a kik elfoglalandják székeiket.

Bécsi börze Augustus 5-kén: Nemzeti kölcsön 81.85. 5% Metalliques 76.10. Bank-részvény 795.—. Hitel-részvény 191.—. Váltó Londonra 112.60. Ezüst 111.—. Arany 5.35. 1860-diki Állam kölcsön 101.25.

Augustus 3-án: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyarországi 76.50. Erdélyi 74.50.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DANIEL.

NEM HIVATALOS.

(110) | % 1863.

Valódi MOLL SEIDLITZ-PORA

(3—3)

mely a párisi múkiállításon arany-éremet nyert.

Középponti raktára a „Gólyához“ címzett gyógyszer-tár Bécsben, és egyedül az alább megnevezett raktárakban kapható.

Figyelmeztetés. Miután tapasztaltam, hogy az ugynevezett Seidlitz-por használati utmutatásokkal áruháznak, melyek szóról szóra az enyim szerint utánozva, a közönség csalódására, még saját névalírásomat is viselik, s ily módon azok külsőjokről itélve saját gyártmányaimmal könnyen felcserélhetők lévén, bátor vagyok azért ezen hamisítások ellenébe óvásul mindenkit azon megjegyzéssel figyelmeztetni, miszerint az ilyenül szerekek megkülönböztetése végett, minden általam készített skatulya Seidlitz-por saját óvó bélyegemmel van ellátva, s minden egyes por-adagot magába foglaló fehér papirosan ezen esmertető-jegy „Moll Seidlitz-pora“ (Moll's Seidlitz-Pulver) viszonyosan látható.

Ára egy bépecsételt eredeti skatulyának 1 ft 25 kr. oszt. ért.

Használati utasítással minden nyelven.

E porok számtalan, rendkívüli esetben bizonyított gyógyhatásuknál fogva minden eddig-elő ismert házi gyógyszerek közt bizonyára a legelső helyre méltatandók. A császári nagy birodalom minden részéből hozzánk beküldött több ezernyi hálaírat részletes biz nyitványul szolgál, hogy azok rögzött dugulás, emésztetlenség és gyomorégés, továbbá görcsök, vesebetegség, idegbaj, szivdobogás, ideges főfájás, vértorlás, köszvényeszerű tagfájdalom, s végül hysteria, hypochondria, tartós hányási inger stb. eseteiben a legjobb eredménnyel használtak, s a legtartamossá gyógyeredményt vívtak ki Ezen, már nagy csomagigá női levelezés számtalan bizonyítványait tartalmazza azon szenvedőknek, a kik gyakran, miután az allopathiai és vizgyógy-módot hasztalan használták, ezen egyszerű házi szerhez folyamodtak és egészségüket egyszerre és állandóan visszaszanyerték. Ezen elismerési iratokban a nép majd minden osztálya u. m. tanítók kereskedők, kézművesek, mű-észek, mezei gazdák, tanárok, hivatalnokok, katonák, sőt gyógyszerészek és orvosok is, valamint több oly mindkét nemből való egyének képviselvek, a kiknél azelőtt a leghíresebb gyógyforrások a legkisebb könnyebbülést se idézték elő és a kik csupán a valódi Seidlitz-Porok rendszeres használata által lettek tökéletesen egészségesek.

Valódi minőségben kapható csupán csak

Kolozsvárt: RITTER Tr. özvegye gyógysz. Továbbá Beszterczen: Szongot György. Brassóban: Jekelius F. Déván: Büchler A. M.-Vásárhelyen: Bucher M. és Burdats A. N.-Bányán: Haracek. Nagy-Károlyban: Schöberl. Nagy-Szebenben: Müller gyógyszerész N. Váradon: Janky Antal. Segesvárt: Misselbacher. Szászsebesen: Binder F. gyógyszer. Szent-Góthán: Knall K. gyógyszerész. Szerdahelyen: Schimert F. gyógyszerész. Zalatnán: Mégay G. A. gyógyszer. Zilahon Harmath S. F. A fennebbi czégeknek létezik még ezeken kívül a

norvégiai hegyekről való valódi

DORSCH-MÁJHALZSIROLAJ

raktára is.

Ára egy nagyobb üvegnek 1 ft. 30 kr. egy kisebbnek 1 ft. o. é.

Az üvegek el vannak látva védmárkossal és kimerítő használati utasítással.

Ez az egyetlen faj, mely minden töltés előtt vegytanilag megvizsgáltatik és czinkupak-kal elzárt üvegekben küldetik el. — Ezen legtisztább és leghatályosabb májhalzsir faj a dorsch-halnak leg gondosabb egybegyűjtése és kiválogatása által van megnyerve, és egyáltalán semmi vegytani kezelés alá nem vonatot, hanem a bépecsételt üvegekben lévő folyadék egészen épen és azon állapotban van, miént az közvetlenül a természet által nyújtott. — E valódi Dorsch-májhalzsirrolaj Európának minden orvosi tekintélye által mint legjelesbb gyógyszer a mell- és tüdőbajokban, scrophulus és rachitis, köszvény és csúz, idült bőrkütiés, szemgyulladás, ideg- és több más bajokban legsikeresebben alkalmaztatik.

MOLL A. gyógyszerész Bécsben, „zum Storch“, Tuchlauben.

Nyomatott az ev. ref. fótanoda betűivel (Bel-farkasutca 74 sz.)

(160) Dobokamegye Doboka helységének kivétel nélkül **összes korcsmárolási joga** ez évi Szent Mihály naptól kezdve egy évre, folyó hó 12 dik napján délelőtti 11 órakor helyben a jegyző lakásán a többet ígérőek közárverés útján ki fog haszonbérbe adatni. A föltételek megtekintetők alóltrnál. Doboka, augustus 4-kén, 1863.

BOÉR JÁNOS,
birtokos megbízott.

(161)

ÉRTESÍTÉS.

(1—2)

Alólírtak a t. cz. szülőknék és gyámnokoknak tisztelettel jelentjük, hogy miután tíz éven át Magyarország legteamentyesebb családainál, mint nevelőnők működünk, pár hóval ezelőt azon czállal telepedtünk Kolozsvárra, hogy a műveltebb osztály léánygyermekei számára egy nevelő intézetet állítsunk, melyet teljes tisztelettel a t. cz. szülők és gyámnokok pártfogásába ajánlunk.

Ha a t. cz. szülők kívánják, a nevelőkének benn lakhatnak az intézetben, hol a legszeledebb bánásmódban részesülnek. Lelkiismeretes s alapos oktatást nyernek magyar, francia, német, angol nyelvekben, zongorajáték, rajolás és a műveltebb nők számára megkívántatód minden ösmeretekben. Kiadott programmnak, mely intézetünk czéljáról s szervezetéről részletesebben szól, kapható ingyen Stein János könyv kereskedő urnál, belső középütczában és saját szállásunkon: belső középütcza 535 szám alatt.

Henriette Schmidt, Elisabeth Engel.

(159)

Éppen most érkezett

1863-dik évi

termésből készült valódi Leyer-féle eper pomádé

Kolozsvárt, aug. 1-sőjén, 1863.

CSAPÓ SÁNDOR.

(129)

(10—10)

Tudatjuk a **repeze** termelő urakkal, hogy az idén a **repezei** a fuvarbért leszámítva a teljes **PESTI** piaczi árba fizetjük

KISS TESTVÉREK, olajgyár tulajdonosok.

(157)

(2—3)

Hidutezában a **303** számú ház szabad kézből **eladó**, vagy egy mással elcserélendő. Értekezni lehet a fenn irt háznál.

(158)

Eladó birtok.

(2—3)

Borsán, választui járásban, van egy eladó birtok, mely áll 270 hold szántó- és kaszálóból, 30 hold erdőből, a hozzá tartozó belsők, egy udvarház 6 szobával, egy melléképület, kamara, konyha, sütőház- és gabonással. 15 darab marhára istálló — mind új épület. — Értekezni lehet **Borsán** helytt **b. BÄNFPI LÁSZLÓ** tulajdonosnál.

(155)

(2—3)

Himmelstein Mór

kereskedésében Kolozsvárt **igen jutányos áron** kaphatók: többféle fertályos és felkupás bor- és rozsolisnak való üvegek.